

RAE VALLAVOLIKOGU

RAE VALLAVALITSUS

RAE VALLA EELARVESTRAATEEGIA

AASTATEKS 2017 - 2020

Jüri 2016

SISUKORD

SISSEJUHATUS	3
SOTSIAALMAJANDUSLIKU KESKKONNA ANALÜÜS JA PROGNOOS	4
TULUBAASI ÜLEVAADE JA PROGNOOS	10
PÕHITEGEVUSE KULUDE JA TULEMI PROGNOOS	13
INVESTEERIMISTEGEVUSE PROGNOOS	14
EELARVE TULEM, LIKVIIDSED VARAD JA KOHUSTUSED	19
FINANTSDISTSIPLIIN.....	20

Joonised

Joonis 1. Elanike arv vallas 2007-2016, seisuga 01.01. (Allikas: Rahvastikuregister)	6
Joonis 2. Rahvastiku arvuline muutus vanusegruppide lõikes 2007-2016 seisuga 01.01 (Allikas: Rahvastikuregister)	6
Joonis 3. Füüsilise isiku tulumaksu laekumine, elanike ja maksumaksjate arv 2006-2015 (Allikas: Rae Vallavalitsus).....	7
Joonis 4. Füüsilise isiku tulumaksu, elanike ja maksumaksjate arvu ning keskmise tulu kasvutempod 2006-2015 (Allikas: Rae Vallavalitsus)	7
Joonis 5. Töötute arv Rae vallas (Allikas: Eesti Töötukassa)	8
Joonis 6. Tulude struktuur aastatel 2016 – 2020.	12
Joonis 7. Tulude struktuurilised kasvutempod aastatel 2016 – 2020.....	12

Tabelid

Tabel 1. Majanduse põhinäitajad (valikulised)	5
Tabel 2. Elanike arvu muutused maakonniti	5
Tabel 3. Tulumaksu laekumise prognoos	10
Tabel 4. Põhitegevuse tulemi kujunemine	13
Tabel 5. Investeeringute kava	14
Tabel 6. Teehoiuvastavõtte kava	15
Tabel 7. Põhivara müükide prognoos.....	18
Tabel 8. Rahavood	19
Tabel 9. Finantsdistsipliini täitmise näitajad	20

SISSEJUHATUS

Kohaliku omavalitsuse esindus- ja võimuorganite kohaliku elu eduka korraldamise eelduseks on kohaliku omavalitsuse arengukava, millega luuakse laiapõhjaline strateegiline raamistik valla tuleviku kujundamiseks ja selle elluviimise tarvis ressursside paigutamiseks. Kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse § 37 (Arengukava) sätestab, et vallal peab olema arengukava, mis on omavalitsusüksuse pika- ja lühiajalise arengu eesmäärke määratlev ja nende elluviimise võimalusi kavandav dokument, mis tasakaalustatult arvestab majandusliku, sotsiaalse, kultuurilise ning looduskeskkonna arengu pikaajalisi suundumusi ja vajadusi.

Kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse § 37¹ sätestab, et arengukava osa või sellega seotud iseseisev dokument on eelarvestrateegia, mille nõuded on määratud kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seaduses. Rae valla põhimääruse § 61 lõikes 2 määratakse, et eelarvestrateegia on arengukavaga seotud iseseisev dokument.

Eelarvestrateegia on aluseks kohaliku omavalitsuse üksuse eelarve koostamisel, kohustuste võtmisel ja investeringuprojektide kavandamisel.

Seaduse tasandil ei ole eelarvestrateegiale kehtestatud väga detailseid nõudeid. Sisuliselt ütleb seadus, et kohaliku omavalitsuse eelarvestrateegia peab:

- kirjeldama arengukavas nimetatud eesmärkide finantseerimise;
- hõlmama koostamise aastal vähemalt nelja järgnevat aastat;
- sisaldama majanduskeskkonna analüüsi ja prognoosi;
- andma ülevaate seadusega nõutavas detailsuses eelneva aasta tegelikest, jooksva aastal kavandatud (oodatavatest) ja järgnevateks aastateks prognoositud (kavandatud) sissetulekutest ja väljaminekutest;
- esitama kohaliku omavalitsuse arvestusüksuse eelneva aasta tegeliku ning jooksvaks ja järgnevateks aastateks prognoositavad põhitegevuse tulemi ja netovõlakkoormuse suurused;
- sisaldama muud olulist finantsinformatsiooni.

Käesoleva Rae valla eelarvestrateegia eesmärk on tagada keskpikas perspektiivis eelarvepoliitika jätkusuutlikkus ning viia kehtiva arengukava eesmärgid kooskõlla valla reaalsete rahaliste võimalustega selle elluviimiseks. Arvestatud on valla kiirest, kohati varasemalt prognoosimata, arengust tingitud vajadustega.

Eelarvestrateegia eelnõu koostab vallavalitsus ja esitab selle kinnitamiseks vallavolikogule. Eelarvestrateegia eelnõu menetlemisel osalevad kõik volikogu komisjonid keskendudes oma tegevusvaldkonnale. Komisjonid esitavad oma ettepanekud eelarvestrateegia kohta juhtivkomisjonile valla põhimääruses sätestatud korras.

Eelarvestrateegiat arutatakse volikogus vähemalt kahel lugemisel ja see peab enne kinnitamist olema avalikult kättesaadav vähemalt kolm nädalat.

SOTSIAALMAJANDUSLIKU KESKKONNA ANALÜÜS JA PROGNOOS

Eesti **sisemajanduse koguprodukt** kasvab Rahandusministeeriumi suveprognoosi põhistsenaariumi kohaselt 2016. aastal 1,3% ja 2017. aastal 2,5%. Peamiseks majanduskasvu vedajaks on endiselt sisenõudlus, loodetakse siiski ekspordi mõju suurenemisele. Aastatel 2019–2020 peaks Rahandusministeeriumi hinnangul Eesti majandus kasvama keskmiselt 2,75% aastas.

Sisenõudluse kasvu toetab ka 2016. aastal kõige rohkem **eratarbimine**, kuid selle kasvutempo aeglustub eelneva aastaga võrreldes. 2017. aastal peaks eratarbimise reaalkasv aeglustuma veelgi palgakasvu aeglustumise ja inflatsiooni kiirenemise tõttu, kuid edaspidi võib oodata tarbimise kasvutempo mõningast tõusu. Tarbimise kasvutempo aeglustumine on tingitud kasutatava tulu kasvu pidurdumisest. 2015. aastal toetas elanike ostujõudu lisaks kiirele brutopalgatulu kasvule ka maksuvaba tulu tõus, tulumaksumäära langetamine ning oluliselt kasvanud peretoetused. Lisaks jätkus mootorikütuste hinnalangus, mis võimaldas inimestel rohkem kulutada muudele kaupadele ja teenustele. Eesti elanike tarbimisjulgus võib olla viimase aasta jooksul veidi alanenud, millele on ilmselt aidanud kaasa igapäevaseks muutunud ärevad uudised migratsioonikriisi jätkumisest ja terrorirünnakutest. 2016. aastal aeglustub eratarbimise reaalkasv prognoosi kohaselt 3,3%ni ja 2017. aastal 2,7%ni.

Tööturu olukorra pingestumine jätkub ning palgasurved püsivad. **Hõive** kasvas eelmise aasta teisel poolel suvel oodatust kiiremini ning ulatus aasta kokkuvõttes 2,6%ni. Osaliselt oli hõive kasvu taga töötamise register, mis suurendas ametlikult töötavate inimeste arvu. Käesoleva aasta **tööpuuduse** tasemeks prognoositakse 6,2% nagu oli ka 2015. Aastal. Hõive määr on Eestis ajalooliselt kõrgeim (65,8%), mistõttu seab see piirid töötavate inimeste arvu edasisele kasvule. Seetõttu on oodata hõivatute arvu vähenemist tööealise rahvastiku kahanemise tõttu.

Keskmise palga kasvutempo ei ole vaatamata majanduskasvu aeglustumisele seni oluliselt muutunud ning kasv püsis 2015. aastal 6% juures. 2016.a. esimesel poolaastal oli palgakasv Maksuameti andmetel 6%, Statistikaameti andmetel aga koguni 7,8%. Palgakasv on kiirem keskmisest madalama palgaga harudes, samuti on aasta jooksul suurenenud palgaarengute erinevused sektorite vahel. Palgakasv on selgelt ületanud tootlikkuse kasvu ning mõjutanud ettevõtete hinnakonkurentsivõimet negatiivselt. Samas ei ole kahaneva rahvastiku ning püsiva palgakonkurentsivõime tõttu naaberriikidega, peamiselt Soomega, oodata palgasurve olulist alanemist. Seetõttu eeldame, et käesoleval aastal palgakulude suhe SKPsse püsib praegusel tasemel, kuid hakkab alanema pikemas perspektiivis, millele aitavad kaasa ka tööjõumaksude langetused. Reaalpalga kasv aeglustub käesoleval aastal nominaalpalgast kiiremini inflatsiooni taastumise tõttu.

Madalate toorainehindade tõttu jääb **tarbijahindade** (THI) tõus 2016. aastal tagasihoidlikuks, ulatudes 0,2%ni. Seejärel kiireneb THI kasv 2017. aastal 2,7%ni ja jääb samale tasemele ka 2018. aastal. Kui selle aasta esimesel poolel veavad hinnalangust energiatooted, siis aasta teisel poolel hakkab energia komponendi negatiivne panus taanduma, tuues kaasa tarbijahindade tõusule pöördumise.

Tabel 1. Majanduse põhinäitajad (valikulised)

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
SKP reaalkasv	1,4%	1,3%	2,5%	3,0%	2,8%	2,7%
Tarbijahinnaindeks	-0,5%	0,2%	2,7%	2,7%	2,6%	2,6%
Töötuse määr	6,2%	6,2%	7,2%	8,4%	9,3%	9,4%
Keskmine palk	1 065	1 117	1 170	1 234	1 305	1 376
Keskmise palga reaalkasv	6,5%	6,5%	2,8%	2,8%	2,7%	2,4%
Keskmise palga nominaalkasv	6,0%	6,7%	5,5%	5,5%	5,3%	5,0%

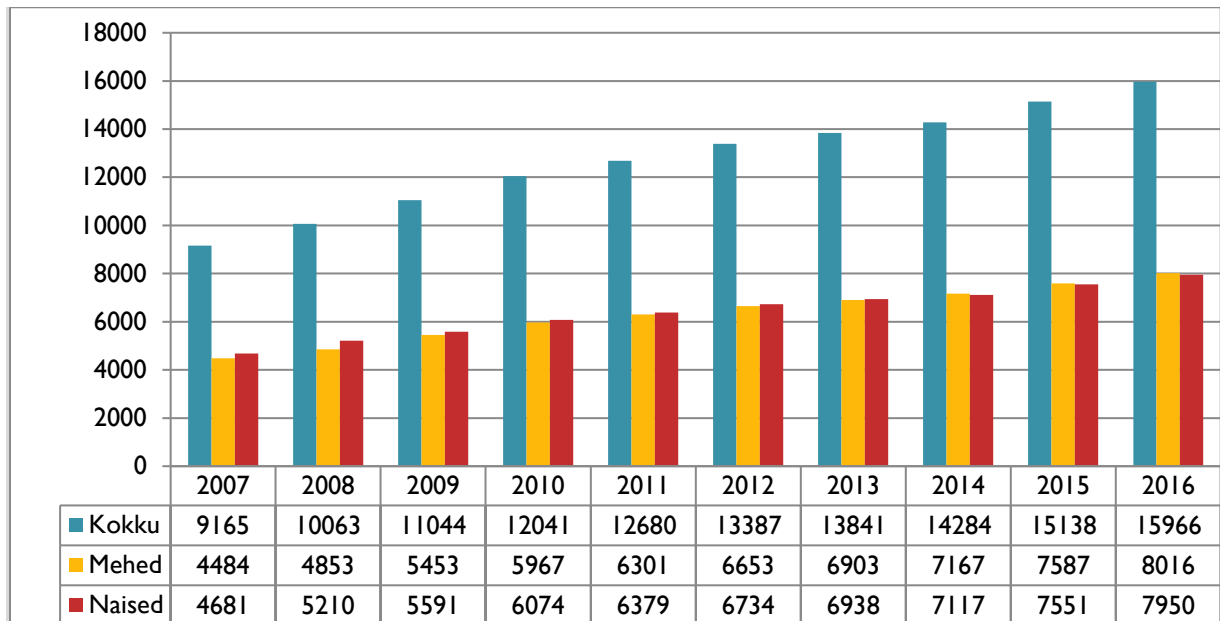
2016.a. alguseks elas Statistikaameti andmetel Harju maakonnas 44,1% Eesti elanikest, 2015.a. alguseks 43,5% ja 2014.a. alguseks 43,0%. 2015.aastal kasvas Harjumaa kõrval veel Tartu maakonna rahvastik, 2013. ja 2014. aastal oli kasv ainult Harjumaal.

Tabel 2. Elanike arvu muutused maakonniti

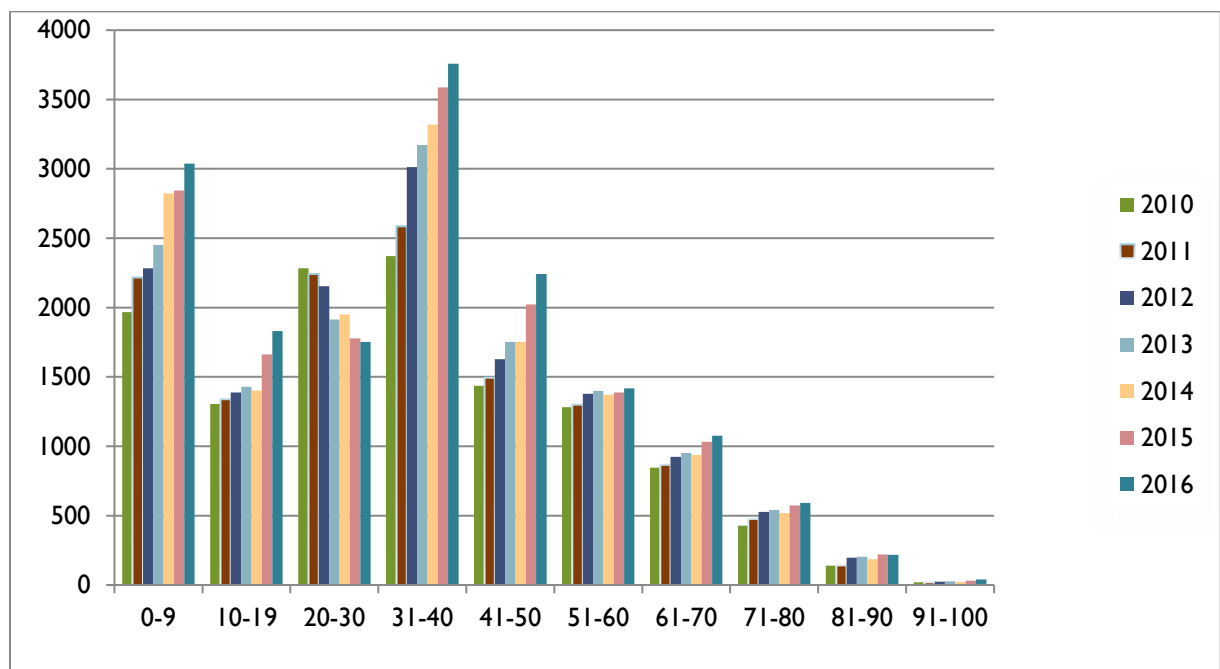
	1.01.2016	muutus	%	1.01.2015	muutus	%
Harju maakond	595 236	7 231	1,2%	588 005	5 635	1,0%
Ida-Viru maakond	150 943	-2 374	-1,5%	153 317	-2 610	-1,7%
Tartu maakond	149 317	636	0,4%	148 681	-471	-0,3%
Pärnu maakond	84 971	-568	-0,7%	85 539	-864	-1,0%
Lääne-Viru maakond	60 376	-723	-1,2%	61 099	-991	-1,6%
Viljandi maakond	48 670	-540	-1,1%	49 210	-886	-1,8%
Võru maakond	34 637	-442	-1,3%	35 079	-573	-1,6%
Rapla maakond	34 684	-306	-0,9%	34 990	-389	-1,1%
Saare maakond	34 236	-249	-0,7%	34 485	-351	-1,0%
Jõgeva maakond	31 878	-396	-1,2%	32 274	-623	-1,9%
Järva maakond	31 201	-487	-1,5%	31 688	-657	-2,0%
Valga maakond	31 355	-436	-1,4%	31 791	-384	-1,2%
Põlva maakond	28 722	-447	-1,5%	29 169	-406	-1,4%
Lääne maakond	25 209	-303	-1,2%	25 512	-440	-1,7%
Hiiu maakond	9 564	-145	-1,5%	9 709	-121	-1,2%
KOKKU	1 350 999	451	0,0%	1 350 548	-4 131	-0,3%

Rae valla soodne asend Eesti kasvukeskuse Tallinna kõrval, logistiliselt hea kättesaadavus, intensiivne arendustegevus ja valla haldusvõimekus on mõjutanud positiivselt elanike sisserännet peamiselt Tallinnast, kuid ka kaugematest kohalikest omavalitsustest. Aasta-aastalt on suurenenud valla elanike arv. Viimase kümne aasta jooksul on elanike arv kahekordistunud. Elanike arvu kasv on olnud alates 2006. aastast 5,6 – 9,8% aastas, suurim kasv oli 2007. aastal – 9,8%. 01. jaanuaril 2016 oli Rae vallas registreeritud 15 966 elanikku, 1.septembril 2016 aga juba 16 650 elanikku. Kui aastatel 2012 ja 2013 oli elanike juurdekasv keskmiselt 449 inimest

aastas, siis 2014.a. kasvas elanikkond 854 inimese võrra, 2015.a. oli kasv 828 ning 2016.a. jääb tõenäoliselt 900 ja 1 000 vahele.

Joonis 1. Elanike arv vallas 2007-2016, seisuga 01.01. (Allikas: Rahvastikuregister)

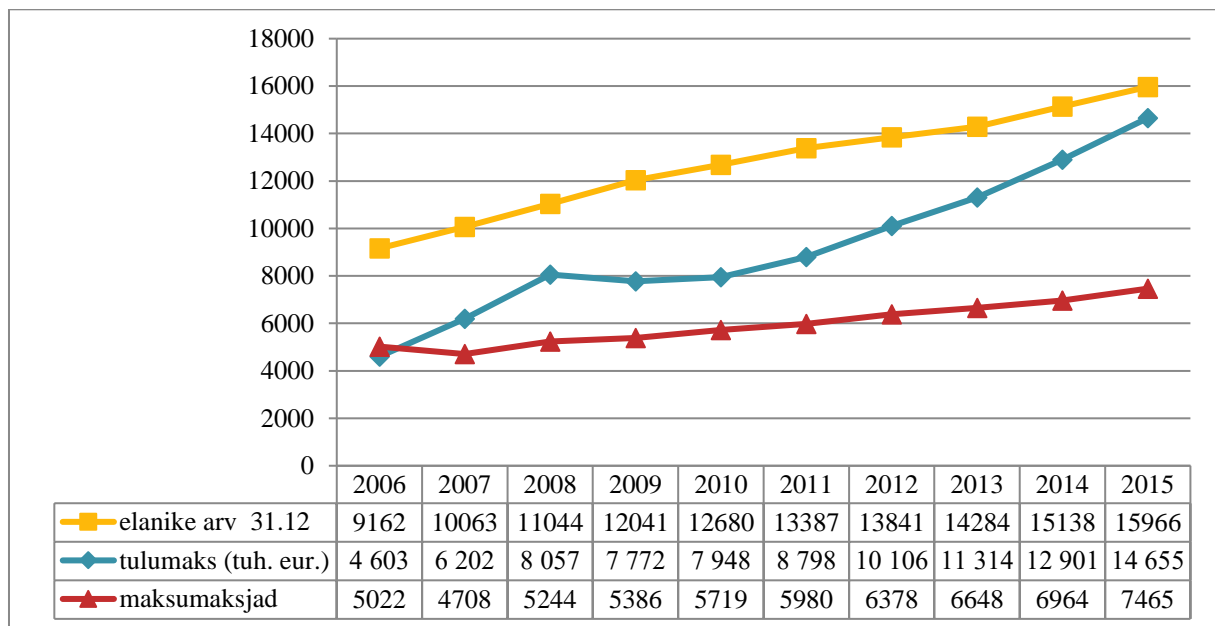

Joonis 2. Rahvastiku arvuline muutus vanusegruppide lõikes 2007-2016 seisuga 01.01 (Allikas: Rahvastikuregister)

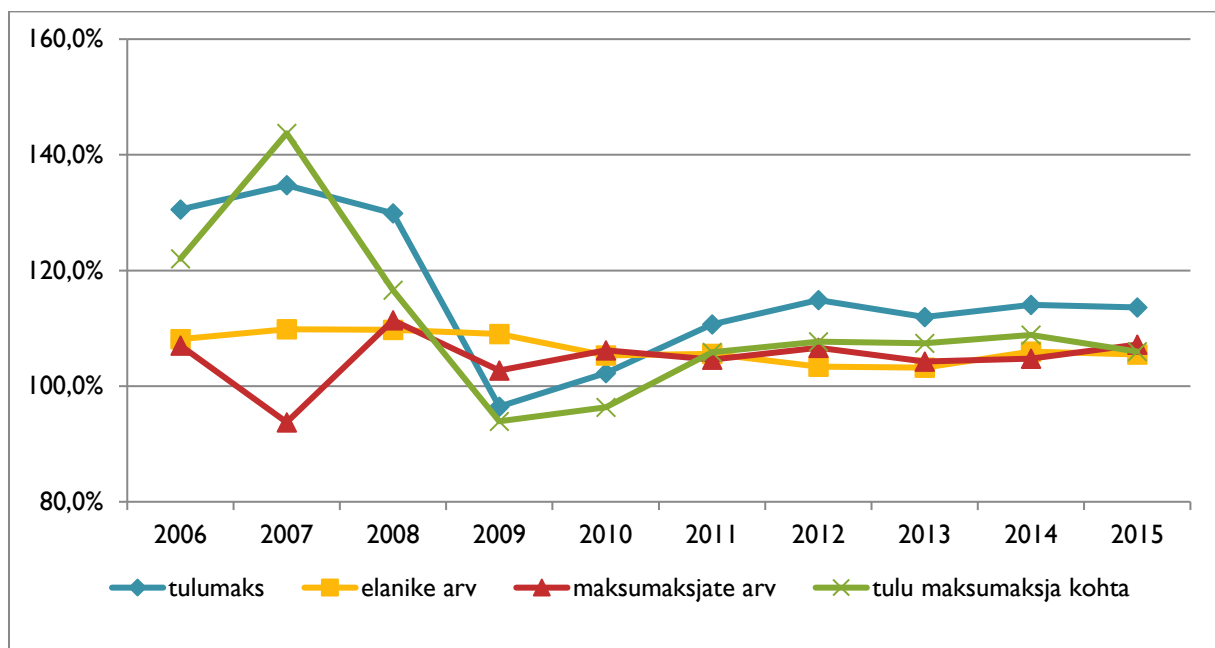
Kuigi Rae vallas näitab elanike arv jätkuvat kasvutendentsi ning vallas domineerib tööeline elanikkond, ei tohi unustada, et pikemas perspektiivis väljendub rahvastikurühmade mitteproportsionaalne juurdekasv vanusrühmade hilisemas lainetuses ja sellest tulenevalt vajadustes avalike teenuste järele - kui täna on vaja

palju lasteaia- ja koolikohti, siis mõne aja möödudes töökohti, veel hiljem kasvab vajadus eakate hoolekande järele.

Selleks, et eri vanuserühmade tarvis sotsiaalse taristu paigutus ja toimimine oleksid läbimõeldud ja vastaksid vajadustele, on õige aeg leida alternatiivsed lahendused ning teha kaalutud otsused juba täna. Probleemi ilmestab joonis 3, kus on näha, et aastatel 2006 – 2015 on elanike arv kasvanud 74%, maksumaksjate arv aga ainult 49%.

Joonis 3. Füüsilise isiku tulumaksu laekumine, elanike ja maksumaksjate arv 2006-2015 (Allikas: Rae Vallavalitsus)

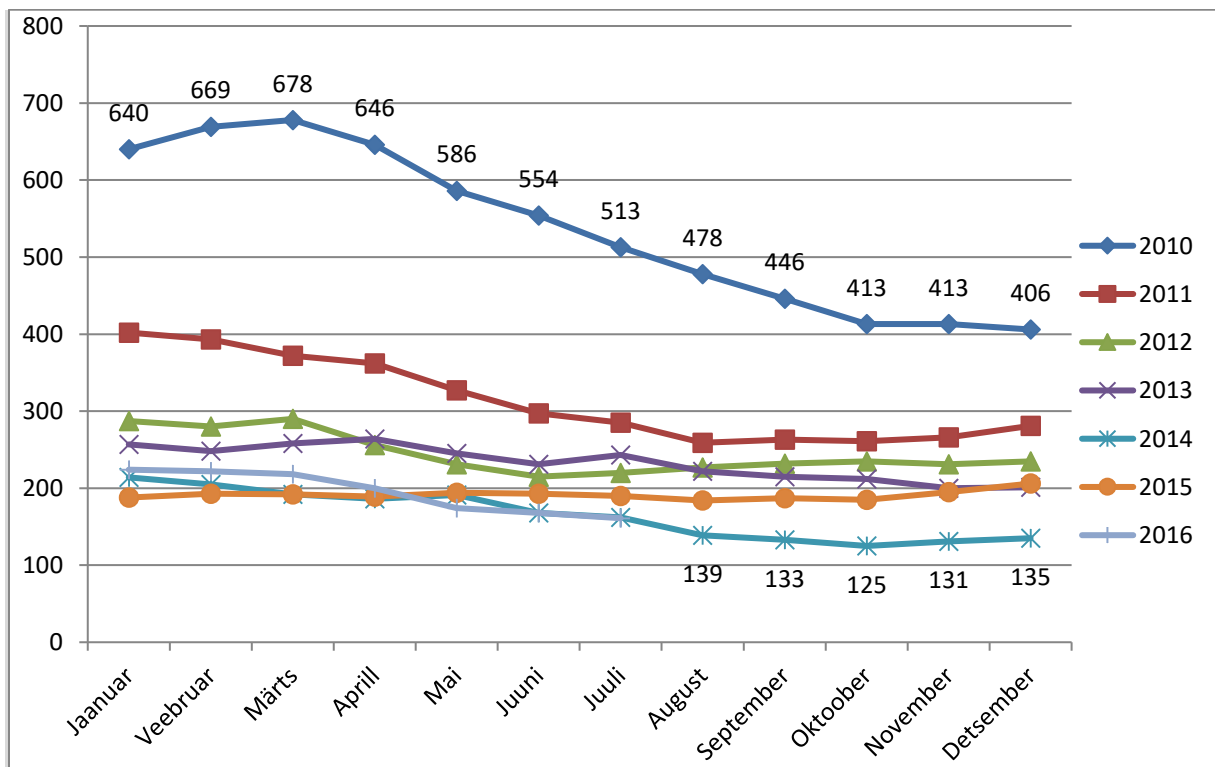
Joonis 4. Füüsilise isiku tulumaksu, elanike ja maksumaksjate arvu ning keskmise tulu kasvutempod 2006-2015 (Allikas: Rae Vallavalitsus)

Kui joonis 3 näitab muutuseid absoluutsummates, siis joonis 4 iseloomustab arenguid kasvutempodena. Kasvutempod onalates 2011.a. suhteliselt sarnased.

Väljamaksete mahu järgi on peamised Rae valla elanikele tulused andvad organisatsioonid hüvitusi maksvad riigiasutused; palgalist tulu andvatest organisatsioonidest on suurim töandja kohapeal Rae Vallavalitsus koos allasutustega.

Peamiselt asuvad Rae valla inimeste töökohad Tallinnas ning vähesel määral teistes ümbritsevates Harjumaa valdades, seetõttu on intensiivne tööalane pendelränne Rae valla ja Tallinna vahel ning sellest tulenev liikluskoormus pealinna ja valla vahelistel teedel. Rae vallas tegutsevad tootmis- ja äriettevõtted on koondunud peamiselt Tartu maantee äärsesse piirkonda - Tallinnast kuni Jüri alevikuni, piki Tallinna ringteed Peterburi maanteest kuni Jüri alevikuni ning Tallinnaga piirnevatele aladele Venekülas ja Soodevahe külas. Enamik valla ettevõtetest tegutsevad Jüri piirkonnas. Tegevusalade kaupa on arvuliselt enim esindatud ettevõtteid taime- ja loomakasvatuse, ehitustööde ja autovedude valdkonnas. Tööstusettevõtetest (mis paiknevad peamiselt Tallinnaga piirnevatel aladel ning Jüri aleviku piirkonnas) on arvukamad toiduainete-, puidu-, metalli- ja ehitusmaterjalide tööstus.

Seoses majanduslangusega suurenes tõusvas joonis alates 2009. aasta algusest töötus kogu riigis. Kuigi Rae valla tööhõive on varasematel aastatel olnud kõrge, on majanduskriis mõjunud ka siinsetele elanikele. Registreeritud töötute arv jõudis 2010. aasta märtsis oma maksimumini, s.o. 678 inimeseni. Kuna tööga hõivatud Rae vallas on jagunenud paljude erinevate ettevõtete vahel, mis maandas majanduslanguse situatsioonis riske paljude inimeste üheaegseks töötuks jäämiseks, siis jäi Rae valla töötuse protsent siiski madalamaks kui näiteks Tallinnas.

Joonis 5. Töötute arv Rae vallas (Allikas: Eesti Töötukassa)

Tööstuse areng vallas on kohalike oludega sotsiaalses mõttes väheseotud. Rae valla ettevõtlusalad ei ole loodetud määral kohalikele elanikele tööhõivet pakkunud ning vallas tegutsevates tootmisettevõtetes töötavatest inimestest moodustavad suure osa Tallinna ning teiste ümberkaudsete valdade elanikud.

Selleks, et tagada elanike tööhõive, tuleb jätkuvalt toetada kohtadel eeldusi ettevõtluse arenguks ning soodustada koostööd ja aktiivset eluviisi erinevate huvigruppide ja kohaliku omavalitsuse vahel. Rae vald on omalt poolt selleks astunud mitmeid samme. Toetatakse põllumajandusliku tootmise säilimist, pakutakse munitsipaalomandis olevat vaba maad keskkonnasõbraliku ettevõtluse arendamiseks, suurendatakse valla ettevõtete rolli valla tellimuste täitmisel, toetatakse elukestvate õpet, täiskasvanute ümberõppe korraldamist, kutse- ja karjäärinõustamist. Valla arengukava näeb ette äri- ja tootmismaade edasise arendamise magistraalteede liitumispunkti, Jüri alevikku ning selle kõrval asuvatele aladele. Tootmise arendamist kavandatakse samuti Soodevahe küla tööstuspiirkonda. Valla lõunaosas on äri- ja tootmismaad planeeritud vaid Vaida aleviku ümbrusesse.

Kõrgendatud tähelepanu tuleb Rae vallas pöörata sotsiaalse taristu arendamisele, sest selle mahajäämuse tulemuseks on elukeskkonna kvaliteedi ja maine langus, ruumilise sidususe halvenemine ning kogukonnatunnetuse vähenemine. Rae vallale on see tänases olukorras keeruline väljakutse, sest kui vanusegrupp 0-19 moodustab täna väga suure osa elanikkonnast ning see on jätkuvalt kasvav vanusegrupp, siis on hüppeliselt suurenenud nõudlus haridusteenuste järele ja seega suurenevad ka valla kulud haridusele. Haridusega seotud kulud moodustavad sõltuvalt aastast ja investeeringutest 50-70 protsenti kogukuludest.

Oluliseks kitsaskohaks on asulate omavahelised ühendused. Siinkohal on silmas peetud eeskätt Tallinna lähimavalitsuste ühendamist pealinnaga läbi kergliiklusteede, keskuslinnasisest liikuvust, sh linnaosade ühendamist, aga ka suuremate maapiirkondade asulate vahelisi ühendusi. Kergliiklusteede võrgustik ei ole terviklik ja see mõjutab nii pealinna kui ka lähimavalitsuste elanikke.

TULUBAASI ÜLEVAADE JA PROGNOOS

Tuludest moodustab põhiosa (~ 69%) laekumine füüsiliste isikute tulumaksudest. Alates 2014. aastast laekub omavalitsustele füüsiliste isikute brutotulust 11,60%.

Maksumaksjate arvust, füüsilistele isikutele tehtud väljamaksetest, maksumaksjate sissetulekutest ja tulumaksu laekumistest ning nende vahelistest suhtarvudest annab ülevaate järgnev tabel.

Tabel 3. Tulumaksu laekumise prognoos

	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Maksumaksjate arv	5 386	5 719	5 980	6 378	6 648	6 964
Maksumaksjate arvu muutus	2,7%	6,2%	4,6%	6,7%	4,2%	4,8%
Väljamaksed füüsilistele isikutele	66 914 500	70 064 686	76 858 448	88 084 693	97 770 338	110 051 570
Sissetulek maksumaksja kohta kuus	1 035	1 021	1 071	1 151	1 226	1 317
Sissetuleku kasv Rae valla kodanikel	-4,2%	-1,4%	4,9%	7,5%	6,5%	7,5%
Tulumaksu laekumine	7 771 612	7 948 054	8 798 381	10 105 974	11 313 743	12 900 816
Tulumaksu laekumise kasv	-3,5%	2,3%	10,7%	14,9%	12,0%	14,0%
Tulumaksu laekumise ja sissetulekute suhe	11,61%	11,34%	11,45%	11,47%	11,57%	11,72%
	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Maksumaksjate arv	7 475	7 868	8 222	8 551	8 850	9 116
Maksumaksjate arvu muutus	7,3%	5,3%	4,5%	4,0%	3,5%	3,0%
Väljamaksed füüsilistele isikutele	126 137 244	143 223 476	157 151 959	170 792 749	183 841 315	196 930 817
Sissetulek maksumaksja kohta kuus	1 406	1 517	1 593	1 664	1 731	1 800
Sissetuleku kasv Rae valla kodanikel	6,8%	7,9%	5,0%	4,5%	4,0%	4,0%
Tulumaksu laekumine	14 654 611	16 639 688	18 257 897	19 842 683	21 358 664	22 879 400
Tulumaksu laekumise kasv	13,6%	13,5%	9,7%	8,7%	7,6%	7,1%
Tulumaksu laekumise ja sissetulekute suhe	11,62%	11,62%	11,62%	11,62%	11,62%	11,62%

Tulumaksu prognoosimine põhineb kolme eelduse prognoosimisel – maksumaksjate arvu muutus, sissetuleku kasv ning tulumaksu laekumise ja sissetulekute suhe.

Maksumaksjate arv on vallas pidevalt kasvanud. Hüppeliselt kasvas maksumaksjate arv 2015. aastal tulenevalt 2014. a lõpus läbiviidud erinevate toetuste maksmise muudatustest. Edasine maksumaksjate arvu suurenemine eelarvestrateegia perioodil on küllaltki konservatiivne, kuna on üpris ennustamatu, millises tempos areneb edasi elamupiirkondade arendustegevus ja milliseks kujuneb lisanduva elanikkonna vanuseline struktuur. Siiski on maksumaksjate arvu kasvuprognosis optimistlikum eelmises eelarvestrateegias kavandatust – 2019.a. maksumaksjate arv varasemast suurem 243 võrra.

Sissetulekute kasv oli väga „tormiline“ kuni aastani 2008. Aastatel 2009 ja 2010 oli sissetulekute langus, aastatel 2011- 2015 aga kasv 5 - 8% ringis. 2016.a. Rae valla maksumaksjate sissetulekute kasvuks on prognoositud 7,9%. Eelarvestrateegia perioodiks on kavandatud kasvutempo kahanemine 4 – 5%-ni.

Tulumaksu laekumise ja sissetulekute suhtarvu (2015.a. tegelik 11,62%) erinevus tulumaksueraldise määrast (2015.a. 11,60%) tuleneb varasemate aastate võlgade laekumisest. Tulumaksueraldiste määrast veidi suuremat tegelikku laekumist on prognoositud kogu eelarvestrateegia perioodiks.

Maamaksu laekus 2013. aastal 15,5 tuhat eurot rohkem kui 2012. aastal. Laekumiste kasv rakendunud maksuvabastuse tingimustes oli põhjustatud sellest, et Rae vallas oli juba 2012. aastal vabastus rahvastikuregistri andmetel valla elanikele nende kasutuses olevalt elamumaalt 1000 m² ulatuses tingimusel, et maksuvabastuse taotleja ei saa maa kasutusõiguse alusel rendi- või üüritulu. 2014. a. oli maamaksu laekumiste tõus 70 tuhat eurot. Põhjuseks asjaolu, et kinnitatud valla üldplaneeringu tulemusena suurenes tiheasustusega piirkonna osakaal, mis tõi kaasa maksust vabastatud ala vähenemise. 2015. a. arvestuslik maamaksu summa on 875 tuhat eurot, praktiliselt täpselt selline summa, 875 540 eurot, ka laekus. Vaadates 2016.a. seniseid laekumisi, on aastaprognosis samuti 875 000 eurot.

Arutelu maamaksukorralduse seaduste üle on käimas, kuid senini ei ole mingeid kindlaid otsuseid. Seetõttu on eelseisvaks perioodiks kavandatud väikesed tõusud, 5 tuhat eurot aastas.

Reklaamimaksu laekumiste osas oli 2012. aastal majanduse elavnemisest tingituna oluline suurenemine võrreldes eelnevatega. Alates 2013. aastast on aga pidev reklaamimaksu vähenemine. Põhjuseks on arvatavasti reklaamitegevuse ülekandumine interneti. Edasised laekumised on kavandatud tõusuta.

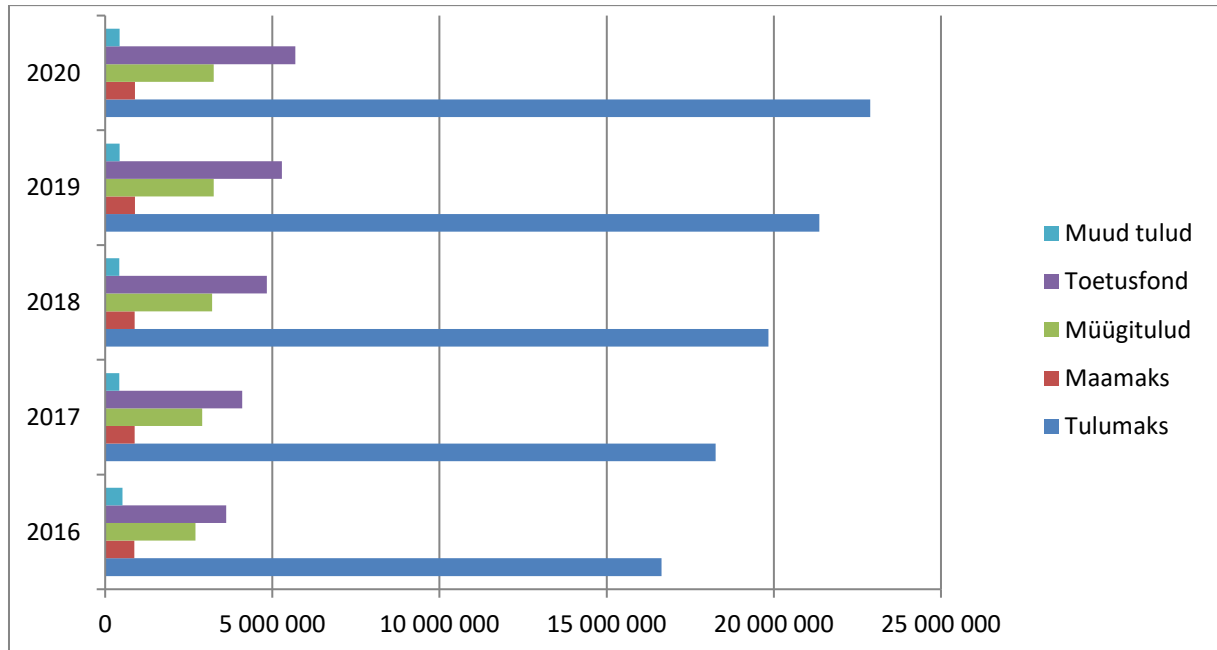
Tulud kaupade ja teenuste müügist kasvavad peamiselt tulenevalt uute lasteaedade (täpsemalt investeeringute osas) kohatasude ja toidutasude kasvust ning Järvekülla laieneva Spordikeskuse tulude kasvust. 2017.a. lõpuosas on kavandatud avada Järvekülla 180 kohaline ja Lagedile 120 kohalised lasteaiad, põhiosa nendest saadavatest tulude kasvust kandub 2018. aastasse.

Laekumised toetusfondist, mis Rae vallas on 99% ulatuses suunatud hariduskuludeks, kasvavad eelarvestrateegiaperioodil tulenevalt õpilaste arvu

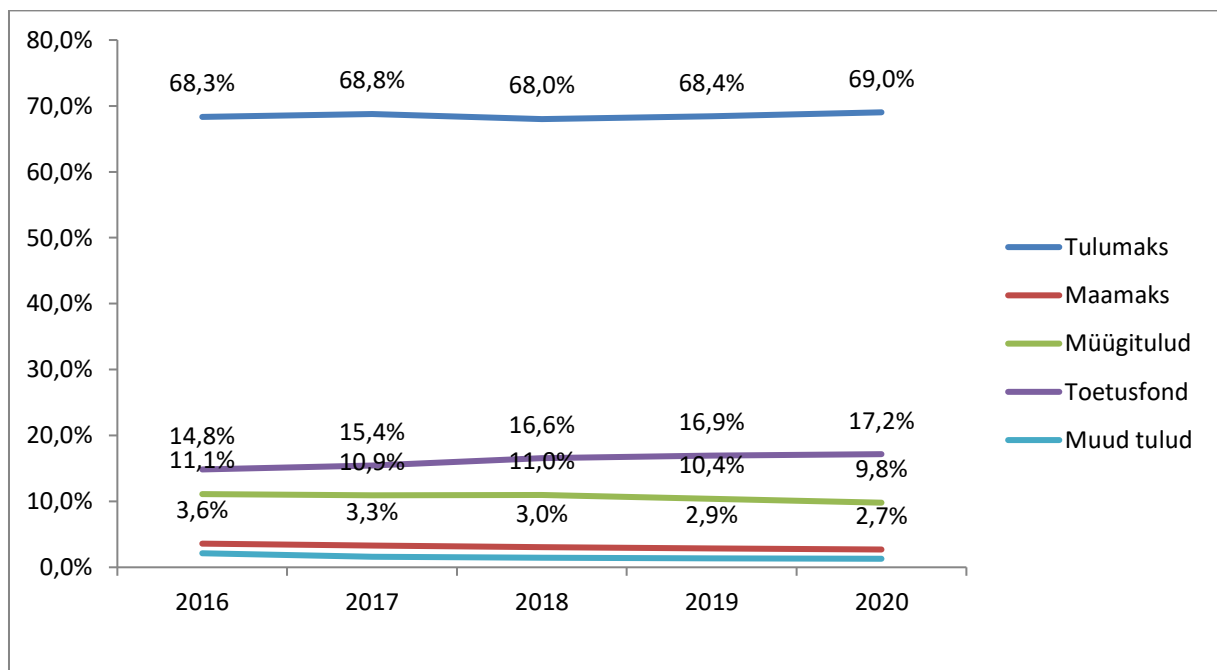
pidevast ja olulisest kasvust. Eelarvestrateegia perioodi toetusfondi summade arvutamisel on võetud aluseks hetkel kehtiv haridustoetuste arvutamise meetoodika.

Muud toetused tegevuskuludeks ja muud tegevustulud on eelarves suhteliselt marginaalsed ning on kavandatud kas baastasemel muutumatutena või minimaalse kasvuga.

Tulude suuruse muutust eelarvestrateegia perioodil iseloomustab joonis 6 ja kasvutemposid joonis 7:

Joonis 6. Tulude struktuur aastatel 2016 – 2020.

Joonis 7. Tulude struktuurilised kasvutempod aastatel 2016 – 2020.

PÕHITEGEVUSE KULUDE JA TULEMI PROGNOOS

Põhitegevuse kulude kavandamisel on arvestatud valla ees seisvaid suuri investeeringukulutusi lasteaedade ja koolide ehitamiseks ning edasiseks majandamiseks, millest johtuvalt ei ole võimalusi tegevustoetuste ja majandamiskulude suurendamiseks.

Tegevustoetuste osas on tõuseb 2016.a. alates mudilastoetuste maksmine. Eelkooliealiste laste arv on kasvanud prognoositust kiiremini. Seetõttu on kavandatud 2017.a. kahe lasteaia ehitamine. Edasine keskmiselt 2%-ne kasv aastas tuleneb laste arvu jätkuvast suurenemisest, mille tõttu kasvab ka huviala- ja sporditoetuste summa.

Personalikulude prognoosimisel on lähtutud igaaastasest kasvust keskmiselt 5-7%. Suurem tõus, keskmiselt 8%, on kavandatud haridusasutustele. Arvesse on võetud avatavatesse uutesse lasteaedadesse (Järveküla ja Lagedi), huvialakooli (laiendus Järveküllä) ja koolide õpilaste arvu kasvust tingitud lisanduvale personalile kuluvad summad.

Majandamiskulude summad on aastate lõikes kord kasvavad, kord vähenevad. Stabiilset kasvu põhjustab uute avatavate asutuste majandamine. Langus 2018. aastal võrreldes 2017.aastaga on aga tingitud sellest, et 2017.a. kulusid kasvatavad avatavate asutuste sisustamiskulud.

Arvutustes on võetud eelduseks, et kaupade ja teenuste hindade tõusu mõju kaetakse osaliselt muude kaupade ja teenuste ökonoomsema tarbimise arvelt.

Põhitegevuse tulude ja kulude vahe on põhitegevuse tulem. Eelarvestrateegia aastateks kujuneb põhitegevuse tulem järgmiselt:

Tabel 4. Põhitegevuse tulemi kujunemine

	2015 tegelik	2016 prognoos	2017 prognoos	2018 prognoos	2019 prognoos	2020 prognoos
Tulud	21 879 510	24 354 088	26 556 556	29 179 765	31 215 256	33 143 705
Muutus	-	11,3%	9,0%	9,9%	7,0%	6,2%
Kulud	18 091 979	20 687 258	23 025 866	24 525 970	26 255 991	29 171 964
Muutus	-	14,3%	11,3%	6,5%	7,1%	11,1%
Tulem	3 787 531	3 666 830	3 530 690	4 653 795	4 959 265	3 971 741
Muutus	-	-3,2%	-3,7%	31,8%	6,6%	-19,9%
OFV ¹	1,21	1,18	1,15	1,19	1,19	1,14

¹ OFV = omafinantseerimise võimekuse näitaja, heaks loetakse arvnäitaja üle 1,1

Kohaliku omavalitsuse finantsjuhtimise seaduse § 33 lõike 2 alusel on põhitegevuse tulemi lubatav väärtus 0 või positiivne.

Omafinantseerimise võimekuse näitaja peegeldab põhitegevuse tulemit suhtarvuna, arvutatakse põhitegevuse tulude ja kulude suhtena.

INVESTEERIMISTEgevuse PROGNOOS

Põhitegevuse tulemi summa näitab, millises ulatuses on võimalik teostada investeeringuid (põhivara soetamist) jooksva aasta omavahendite arvel. Investeeringute allikatena lisanduvad põhivara müük, saadud ja antud investeeringute sihtfinantseerimise vahe, osaluste ja aktsiate müügi ja soetuse vahe, tagasilaekuvate ja antavate laenude vahe (lubatud ainult sõltuvale üksusele) ja finantstulude- ja kulude vahe. Loetletud komponendid kokku moodustavad investeerimistegevuse kogusumma.

Põhivara soetamiskavadest annab ülevaate järgnev tabel:

Tabel 5. Investeeringute kava

Tegevus (summad eurodes)	2017 prognoos	2018 prognoos	2019 prognoos	2020 prognoos
Lagedi lasteaed	1 550 000	0	0	0
Lagedi kooli lasteaiaosa ümberehitamine kooliks	0	300 000	0	0
Lagedi aleviku jäätmepunkt	0	70 000	0	0
Lagedil Noortekeskus	0	150 000	0	0
Teehoiukava objektide tööd, s.h. tänavavalgustus	2 848 750	2 045 420	840 000	1 289 500
Vaida Põhikooli rekonstrueerimine ja juurdeehitus	1 700 000	0	0	0
Jüri Perearstikeskus	36 186	1 263 815	0	0
Jüri staadioni renoveerimine	0	0	600 000	600 000
Jüri koolikompleksi hoone katuse renoveerimine	25 000	25 000	0	0
Jüri jäätmejaam	269 520	0	0	0
Jüri alevikku kompostimisväljak	0	100 000	0	0
Jüri keskväljaku rajamine	0	0	0	150 000
Peetri kandi kool	0	0	3 000 000	5 000 000

Tegevus (summad eurodes)	2017 prognoos	2018 prognoos	2019 prognoos	2020 prognoos
Peetri laululava, platsi ja noortekeskuse väljaarendamine	0	0	500 000	0
Peetri piirkonna tänavavalgustus LED valgustitele	0	0	500 000	0
Peetri Perearstikeskus	100 000	1 100 000	0	0
Vaskjala külas Rae koolimaja arendamine Rae valla külustuskeskuseks	130 000	130 000	40 000	0
Terviserada suusatamiseks, jooksmiseks, kõndimiseks (pehme kattega) Pirita - ülemiste kanali äärde	4 500	4 500	4 500	4 500
Ülemiste järve liikumisradade ühendamine (nn Ülemiste promenaad)	0	0	85 000	90 000
Koerte jalutusväljakute rajamine Jürisse ja Peetrisse	0	15 000	15 000	0
Järveküla lasteaed	2 000 000	0	0	0
Jüri aleviku liikumisradade võrgustiku rajamine	0	62 000	62 000	0
Sotsiaalkeskuse loomine Jürisse	0	160 000	0	0
Spordi- ja mänguväljakud	25 000	25 000	25 000	25 000
Discgolfi raja ehitamine	0	12 000	0	0
Elamu-kommunaalvaldkond	100 000	100 000	100 000	100 000
Tavandimaja Jüri kalmistu juurde ja kalmistu laienduse projekteerimine ja rajamine	5 000	5 000	5 000	605 000
Inventari soetamine asutustele	50 000	50 000	50 000	50 000
Geoinfosüsteemi arendamine	5 000	5 000	5 000	5 000
Tegevuskava maksumus	8 848 956	5 622 735	5 831 500	7 919 000

Tabelis 5 koondreana näidatud teehoiukava investeeringud on objektiti esitatud tabelis 6:

Tabel 6. Teehoiuiinvesteeringute kava

Objekt	Maksumus	Teostamise aasta
Teede projektid		
<i>Jüri-Lagedi kergliiklustee</i>	20 000	2017
Tammiku-Väljaku ühendus (garaažid)	7 000	2017
<i>Lagedi-Tuulevälja kergliiklustee</i>	15 000	2017
Jõe tn	20 000	2019

Objekt	Maksumus	Teostamise aasta
<i>Turu-Kindluse kergliiklustee</i>	44 500	2020
<i>Aruküla tee (Veskitaguse-Seli lõik 510 m) kergliiklustee</i>	3 000	2020
Teede ehitused ja rekonstrueerimised		
Mõigu tee	300 000	2017
Niinesaare-Kuldala tee (asfaldi 2 kiht)	100 000	2017
Ehituse-Kasemäe-Rebase III etapp	450 000	2017
Laste tänav	300 000	2017
Tammiku-Väljaku ühendus (garaažid)	65 000	2018
Kodala elamupiirkond	300 000	2018
Liiva tee, Lagedil	100 000	2018
Küti tee pikendus Vana-Tartu maanteeni	200 000	2019
Tammi tee	300 000	2019
Jõe tänav	400 000	2020
Tolmuvabad katted (pindamine)		
Liiva tee, Järveküla külas (Karja tee-Kindluse tee)	100 000	2017
Raadiojaama tee	100 000	2017
Veskitaguse tee	40 000	2018
Kautjala tee	40 000	2019
Piiguta tee	60 000	2019
Kautjala tee	60 000	2020
Samblamäe tee	150 000	2020
Suursoo tee	60 000	2021
Kuuse tänav	30 000	2021
Kergliiklusteed		
<i>Rae - Assaku kergliiklustee</i>	403 850	2017
<i>Aaviku-Vaida kergliiklustee</i>	512 900	2017
<i>Jüri - Lagedi kergliiklustee</i>	207 520	2018
<i>Lagedi-Tuulevälja kergliiklustee</i>	477 900	2018
<i>Järveküla - Assaku kergliiklustee</i>	90 000	2020

Objekt	Maksumus	Teostamise aasta
<i>Turu-Kindluse kergliiklustee</i>	442 000	2020
<i>Aruküla tee (Veskitaguse-Seli lõik 510 m) kergliiklustee</i>	100 000	2020
Hooldusremont		
Peetri tee (Vana-Tartu mnt - Pargi tee)	80 000	2017
Vana-Järveküla tee	30 000	2017
Tammiku tee	60 000	2017
Näkinurga tee	20 000	2018
Väljaku tn	70 000	2018
Aedlinna tee	70 000	2018
Muuseumi tee	25 000	2018
Vägeva tee (Peetri-Lepiku tee)	100 000	2019
Limu tee	20 000	2019
Sildade ehitus ja projekteerimine		
Lagedi rippsild	170 000	2017
Veskitaguse sild, projekti uuendamine	30 000	2018
Veskitaguse sild	500 000	2018
Tankisild	100 000	2019
Valgustuse ehitus ja projekteerimine		
Vaida (ehituse I etapp)	200 000	2017
Peetri ja Pargi tee valgustus	40 000	2018
Vaida (ehituse II etapp)	100 000	2018

Põhivara soetamiskava tabeli kogusumma eelarvestrateegia perioodiks on 28 222 190 eurot. Suurim osakaal on teehoiukava investeeringutel – 7 023 670 eurot, mis moodustab 25% investeeringute kogusummast. Teehoiobjektide loetelus on kaldkirjas objektid, millede ehitus on kavandatud abirahade kaasamisel. Raha mittesaamisel neid objekte ehitada ei ole võimalik.

Investeeringute teostamise oluliseks komponendiks eelarvestrateegia perioodil on põhivara (kinnistute) müügid.

Tabel 7. Põhivara müükide prognoos

	2017	2018	2019	2020
Pähklimäe tee 11, 13, 14, 16, 18, 20	1 050 000	2 000 000	1 600 000	500 000
Rukki tee 4, 6 (19 715 m ² ja 14 835 m ²)				500 000
Ameerikaplatsi (4,16 ha)		499 200		
Tuuleveski tee 2 ja Tuuleveski tee 4 (9 916 m ² ja 5 363 m ²), Kurna küla	480 000			
Õlleköögi tee 20 (0,2683 ha)	99 000			
Kurna küla, Idarebase (2,76 ha)				500 000
Põllumehe 1 (ärimaa 12,7 ha)			744 925	719 005
Õie - Ülase kvartal (8,5 ha)	450 000			
Põllukivi kinnistu (osaline müük 10 ha)			780 000	750 000
Kokku	2 602 500	2 499 200	3 124 925	2 969 005
Hinnang tehingu tõenäolisuse osas	31%	25%	20%	20%
Arvesse võetud	650 625	624 800	624 985	593 801

Põhivara soetamiseks saadavate sihtfinantseeringutena on kavandatud:

- Euroopa Liidu abirahad teedehitusse kogusummas 1 627 295 eurot. Summad on prognoositud tõenäolisest laekumisperiodist lähtudes, st et 2020. a. kavandatud objektide abirahade laekumine selles eelarvestrateegia perioodis kajastatud ei ole;
- Riigilt 1 034 475 eurot toetus Jüri Perearstikeskuse ja 900 000 eurot Peetri Perearstikeskuse rajamiseks;
- Riigilt 1 080 000 eurot Jüri staadioni renoveerimiseks seotult Jüri Riigigümnaasiumi ehitamisega;
- SA Innove toetus 1 000 000 eurot Vaida Põhikooli II etapi töödeks;
- Riigilt ja riigi valitseva mõju all olevatelt isikutelt projektitoetusi 451 000 eurot elu- ja looduskeskkonna objektide ning 286 700 eurot kultuurivaldkonna objektide rajamiseks;
- Riigilt 900 000 eurot Järveküla lasteaia rajamiseks;
- Riigilt 75 000 Lagedi Noortekeskuse rajamiseks

Investeermistegevuse osas kajastatakse ka võetavate laenude intressikulud. Eelarvestrateegia perioodil on kavandatud selleks 381 243 eurot. Kulud aastate lõikes on esitatud järgmises tabelis:

	2016	2017	2018	2019	2020
Intressikulude tasumine	- 51 080	- 83 718	- 85 073	- 77 829	- 105 897

EELARVE TULEM, LIKVIIDSED VARAD JA KOHUSTUSED

Põhitegevuse tulemi ja investeerimistegevuse kogusumma moodustab eelarve tulemi. Tulenevalt suurtest investeeringutest 2016., 2017. ja 2020. aastatel kujuneb eelarve tulemi neil aastatel negatiivseks. Eelarve tasakaal saavutatakse mitme komponendi koosmõjuna:

- Likviidsete varade jäägi muutused;
- Kohustuste (laenude) võtmine ja tasumine.

2014. aasta investeeringute tegemiseks, millest osa kandus ka 2015. aastasse, võeti laenu 7 300 000 eurot. Algselt kavandatud laenusummast, 10 000 000 eurot, jäi kasutamata 2 700 000 eurot. 2016. aastal sõlmitud laenulepingu summa on 10 000 000 eurot, millest hetkeprognoosi järgi kasutatakse 2016.a. 6 822 418 eurot ning 2017.a. alguses 1 500 000 eurot. Edasiste investeeringute tegemiseks ei jätku rahavoogu, mistõttu on kavandatud veel täiendavaid laene:

- 2017.a. 3 250 000 eurot;
- 2019 / 2020 aastaks 8 000 000 eurot.

Mõlema laenu tagasimakse perioodiks on 7 aastat.

Ülevaate eelarvestrateegia perioodi prognoositavatest rahavoogudest annab järgnev tabel. Likviidsete varade jääk 2015.a. lõpus oli 1 289 397 eurot.

Tabel 8. Rahavood

	2016	2017	2018	2019	2020
Põhitegevuse tulemi	3 666 830	3 530 690	4 653 795	4 959 265	3 971 741
Investeeringute tegevus	-10 458 263	-5 981 249	-2 136 345	-4 037 037	-6 570 996
Eelarve tulemi	-6 791 433	-2 450 559	2 517 450	922 228	-2 599 255
Kohustuste võtmine	6 822 418	4 750 000	0	2 000 000	6 000 000
Kohustuste tasumine	-1 027 292	-1 928 263	-2 696 090	-2 702 441	-3 089 746
Likviidsete varade jääk aasta lõpus	293 090	664 268	485 628	705 415	1 016 413

FINANTSDISTSIPLIIN

Kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seaduses on toodud nõuded finantsdistsipliini täitmise osas. Järgnevas tabelis on esitatud nendest nõuetest kinnipidamise prognoos eelarvestrateegia perioodil.

Tabel 9. Finantsdistsipliini täitmise näitajad

	2016	2017	2018	2019	2020
Likviidsete varade jääk aasta lõpuks	293 090	664 268	485 628	705 415	1 016 413
Võlakohustused aasta lõpu seisuga	12 392 855	15 214 564	12 518 487	11 816 046	14 726 300
Netovõlakoormus (eurodes) ²	12 099 765	14 550 295	12 032 859	11 110 631	13 709 886
Netovõlakoormus (%) ³	49,7%	54,8%	41,2%	35,6%	41,4%
Netovõlakoormuse ülemäär (eurodes)	14 612 453	21 270 278	28 008 657	29 841 555	23 916 413
Netovõlakoormuse ülemäär (%) ⁴	60,0%	80,1%	96,0%	95,6%	72,2%
Vaba netovõlakoormus (eurodes)	2 512 688	6 719 982	15 975 798	18 730 924	10 206 527

Tabelis on netovõlakoormuse ülemääraks kuni aastani 2016 arvestatud 60,0% aruandeaasta põhitegevuse tulude kogusummast. Kohaliku omavalitsuse finantsjuhtimise seaduse § 59 Seaduse rakendamine on öeldud:

(7¹) Kohaliku omavalitsuse üksus või kohaliku omavalitsuse arvestusüksus, mille netovõlakoormus on aruandeaasta alguse seisuga 60 % põhitegevuse tuludest või sellest suurem, ei tohi 2012. aasta 1. jaanuarist kuni 2016. aasta 31. detsembrini käesoleva seaduse § 34 lõikes 2 nimetatud võlakohustuste ja sama paragrahvi lõikes 7 nimetatud rendikohustuste võtmisega võlakohustuste kogusummat suurendada.

(7²) Kohaliku omavalitsuse üksus või kohaliku omavalitsuse üksuse arvestusüksus, mille netovõlakoormus on aruandeaasta alguse seisuga väiksem kui 60 protsenti põhitegevuse tuludest, ei tohi 2012. aasta 1. jaanuarist kuni 2016. aasta 31. detsembrini käesoleva seaduse § 34 lõikes 2 nimetatud võlakohustuste ja sama paragrahvi lõikes 7 nimetatud rendikohustuste võtmisega netovõlakoormust suurendada üle 60 protsendi sama aruandeaasta põhitegevuse tuludest.

² Netovõlakoormus (eurodes) = võlakohustuste suuruse ja likviidsete varade kogusumma vahe

³ Netovõlakoormus (%) = netovõlakoormuse summa suhe põhitegevuse tuludesse

⁴ Netovõlakoormuse ülemäär (%) = summalise netovõlakoormuse ülemäära ja põhitegevuse tulude suhe

Alates 2017.a. kehtib Kohaliku omavalitsuse finantsjuhtimise seaduse § 34 Netovõlakoormuse ülemmäär:

(3) Netovõlakoormus võib aruandeaasta lõpul ulatuda lõppenud aruandeaasta põhitegevuse tulude ja põhitegevuse kulude kuuekordse vaheni, kuid ei tohi ületada sama aruandeaasta põhitegevuse tulude kogusummat.

Tabelist on näha, et Rae valla kavandatav võlakoormus ei ületa ühelgi prognoositaval aastal lubatavat netovõlakoormuse ülemmäära. Vaba netovõlakoormus näitab summat, mille ulatuses on võimalik võtta täiendavalt kohustusi rikkumata Kohaliku omavalitsuse finantsjuhtimise seadusega kehtestatud reegleid.

Eelarvestrateegia koostamisel on suures osas kasutatud hinnanguid ja prognoose, mis eelseisvate aastate jooksul pidevalt täpsustuvad. Koostajate hinnangul on kõige tundlikumad:

- prognoosid personalikulu kasvu osas, mis võivad oluliselt muutuda sõltuvalt kavandatavate investeeringute rakendumise täpsetest aegadest ning vabariigis kujunevast üldisest majandusolukorrast, mis mõjutab töötajate palkasid;
- prognoosid majandamiskulude kasvu osas võivad oluliselt muutuda sõltuvalt kavandatavate investeeringute rakendumise täpsetest aegadest
- põhivara müükide prognoos.

Põhivara müükide prognooside mittetäitumisel muutub rahaline võimekus, mille tulemusel tuleks suurendada laenukoormust.